

Verdien av medvirkning

Linn Løvlie Slette, spesialrådgiver i Stiftelsen SOR,
linn@stiftelsensor.no

Barneombudet har et overordnet ansvar for å sikre at barns rettigheter, behov og interesser blir tatt hensyn til på alle samfunnsområder. Og dette samfunnsoppdraget løses best ved å høre på hvilke erfaringer og tanker barn i Norge har. Derfor inviterte vi Silje Steinardotter Hasle, seniorrådgiver i Barneombudet, med på et rettighetsverksted i Oslo. I dette intervjuet kan du lese litt mer om hvorfor Barneombudet mener at prosjekter som Vi har også en stemme er viktig, og hva de mener skal til for å sikre at retten til å bli hørt faktisk blir oppfylt i praksis.

Foto: Barneombudet

Hvorfor er prosjekt som Vi har også en stemme viktig, sett med Barneombudets briller?

Barneombudets erfaring er at barn med utviklingshemming ofte ikke blir hørt. Det gjelder både i spørsmål om deres egen hverdag, men også at de som gruppe ikke blir hørt i større samfunnsspørsmål. Det kan være mange grunner til det, men det handler ofte om holdninger og mangel på kunnskap. Nettopp derfor er det så viktig med prosjekter som sprer kunnskap om verdien av medvirkning og hvordan god medvirkning kan skje i praksis.

Som også dere erfarer vet vi i fra forskning at barn og unge med utviklingshemming i liten grad blir hørt i saker som angår dem. Hvordan kan vi skape en kultur for at unge med utviklingshemming i større grad kan få komme til ordet?

Det er viktig å spre kunnskap om verdien av medvirkning, og om hvordan man kan sikre god medvirkning i praksis. Mange tenker nok dessverre fortsatt at barn med utviklingshemming ikke har de samme forutsetningene for å medvirke, eller at det krever tilrettelegging som er vanskelig å få til. De rundt barna må få kunnskap om at alle barn kan medvirke, og at det handler om å tilrettelegge på en god måte. Det er viktig at de som er rundt barna erfarer i praksis hvordan medvirkning bidrar til å gi mestring og økt livskvalitet for barnet selv, og at det gir nærpersionene helt nødvendig kunnskap.

For å få til bedre og mer systematisert medvirkning fra alle barn, har dere i Barneombudet jobbet mye med å etablere et statlig kompetansesenter for barns medvirkning. Hvorfor er det viktig å få til, og hvordan skal man sikre at alle stemmer blir hørt?

Når myndighetene utvikler nye tiltak og ny politikk er det viktig at de innhenter kunnskap fra barn selv. Barn har også rett til å medvirke til dette etter barnekonvensjonen. Likevel er vår erfaring at barn ofte ikke får delta i disse prosessene, og at det er lite kompetanse i de statlige organene om hvordan medvirkning kan gjennomføres på en god måte. Dette gjelder kanskje særlig barn som trenger tilrettelegging for å gi uttrykk for synet sitt, og ikke deltar like aktivt i etablerte medvirkningsorganer som elevråd og ungdomsråd.

Vi mener derfor at myndighetene må opprette et nasjonalt kompetansesenter som kan bidra med kunnskap, og veilede for eksempel utvalg, departementer og direktorater om hvordan de kan skape gode medvirkningsprosesser. En del av deres oppgave må nettopp være å bidra til at alle barn kan bli hørt, og at det er nok kompetanse i hvordan man kan tilrettelegge for eksempel for barn med utviklingshemming. Senteret kan også samle kunnskap fra barn og unge selv, og dermed bidra til at alle stemmer blir hørt. Et godt eksempel på dette er Irland. Der har staten en egen enhet som jobber spesielt med å sikre medvirkning for yngre barn eller barn i sårbare situasjoner.

Å rekruttere deltakere til «Vi har også en stemme» har vært en tidkrevende jobb. Vi har blant annet møtt flere nedvurderende kommentarer fra voksne om hva de tror ungdommene kan bidra med – noe som har vært en stor hemske for rekrutteringen. Hvordan kan man legge til rette for at synet på personer med utviklingshemming blir mer mulighetsorientert ute i tjenestene?

Jeg tror det er viktig å spre kunnskap om hva medvirkning faktisk handler om, og hvilken verdi det har for barnet selv. Vår erfaring er at voksne nærpå personer ofte ønsker å beskytte barna, og kanskje under vurderer hva de kan bidra med. Noen kan kanskje være redde for å utsette barnet for noe som ikke er ålreit. Da er det viktig å få frem at medvirkning ikke bare handler om at vi voksne skal få svar på det vi lurer på. Det er en rettighet barn har til å få uttrykke det som er viktig for dem – ut fra sin situasjon og sine forutsetninger. Det betyr at alle barn kan og skal få medvirke, men det stiller krav til at vi har gode prosesser som sikrer at medvirkningen gjennomføres på en måte som er til barnets beste. Igjen tror jeg løsningen er å spre kunnskap for å endre holdninger. Det å vise at medvirkning er mulig å gjennomføre for alle barn, og at det har en enorm verdi for barnet – men også for de voksne rundt. Vår erfaring er at barns synspunkter alltid tilfører helt essensiell kunnskap som vi må kjenne til om vi skal gjøre det som er bra for barn.

Foto: Titt Melhuus